

POSJETI

U 2008. dva posjeta jami Mamet

Jama Mamet nalazi se iznad Obrovca na južnom Velebitu kod Ražovog kuka (791 m). Otvor jame iznosi 55 × 40 m, dok joj je dubina 206 m. Prvo istraživanje jame Mamet provedeno je 1968. godine, a vođa istraživanja bio je Vlado Božić-Boltek. Sudjelovalo je više društava, među kojima su SO PD-a Željezničar, SO PDS-a Velebit, SO PD-a Platak i PD Igman. Tadašnji speleolozi došli su do dna koristeći ljestve i čelično vitlo! Do trenutka stupanja pred otvor jame i bacanja prvog pogleda prema dnu nismo to smatrali nečim posebnim, ali nakon toga smo im se počeli diviti.

Nakon raznih priča o impozantnosti ove jame odlučili smo se sami uvjeriti u to. Prijedlog je »na stol bacio« Bernard Bregar - Berni, a pridružili su se Ivan Mišur - Ivo i Marko Budić - Tesla. Nakon savjetovanja sa starijim i iskusnijim članovima Odsjeka (pa i šire), konačno smo dogovorili vikend-akciju. Krenuli smo iz Zagreba 10. travnja u večernjim satima nakon slaganja opreme i primanja zadnjih Makinih savjeta, koji su poprimali majčinski prizvuk. Odredište nam je bilo mjesto imena Crna punta koje se nalazi u Karinskom zaljevu između Karina i Obrovca. U Crnoj punti smo proveli noć te se sljedeći dan nakon doručka zaputili prema jami Mamet.

Vratili smo se do Obrovca te krenuli prema selu Muškocima, od kojeg vodi makadam pre-

ma jami. Skrenuli smo s glavne ceste, no makadam nam se činio malo previše »asfaltnim« te smo pomislili da smo na pogrešom putu, no cestu smo dobro pogodili te smo nakon nekog vremena ipak sišli s asfalta i počeli drmuckanje po makadamu. Nakon kvalitetnog hopa-cupa preko kamenja na cesti i izlaženja iz auta ustanovili smo da makadam i nije neka sreća te smo ostavili auto već nakon svega 200 metara i krenuli pješice u potragu za jamom. Pošto nitko od nas trojice nije točno znao gdje se jama nalazi, imali smo poteškoća s njenim pronalaskom. Poprilično čudno ako se uzme u obzir da je površina ulaza kojih 2000 kvadratnih metara! Naši stariji i iskusniji članovi rekli su nam da ćemo makadamom doći do velike ravne livade na čijem je rubu nekoliko starih kućica te da nam je to glavni orijentir. No vrlo brzo smo došli do neke »polulivade«, što nas je zbunilo, a nakon još 40-ak minuta hoda po istom makadamu uzbrdo, otkrili smo s povišenog položaja barem desetak livada oko sebe. Pa sad ti znaj koja je prava! Počele su oštroomne rasprave, dokazivanje uz pomoć kompasa i karte, i opet nismo bili pametniji. U međuvremenu je počela padati kiša i puhati neugodan vjetar te su se i karte već dobro namočile. Činilo se da nesreći nikad kraja, naš pametni Ivo odlučio je još malo potegnuti po makadamu i nakon 200-tinjak metara je osvanula livada - velika i ravna kao stol, veličine nogometnog stadiona! Točno onakva kakvu smo tražili! Uz veselje, iako smo bili tek na pola puta, krenuli smo dalje. Lakše se disalo. Berni je u jednom trenutku ustanovio da je zaboravio opremu te je skoro počinio suicid. No, pogled u ruksak ga je smirio, oprema je bila na mjestu. Uz našu »modernu GPS-navigaciju« (razmočena karta i kompas), pokisli i propuhani, nakon dva sata traženja pronašli smo jamu. Oko 200 metara od jame okupirali smo pastirsku kućicu za potrebe naše male ekspedicije.

Marko Budić

Trojica - Tesla, Berni i Ivo

Hranjenje, presvlačenje, opremanje i spremanje, sve smo to obavili za jedan sat i zatim krenuli prema jami. Prije ulaska javili smo se mobitelom Maki koja se brinula za nas, pazila nas i mazila. Oko 15 sati počelo je spuštanje u jamu. Postavljao je Tesla, zatim je krenuo Berni i naposljetku Ivo. Na ulasku i prelasku preko ruba u samu vertikalu Tesla se lagano nečkao i preznojavao, ali je na kraju ipak krenuo. Prvi dio spuštanja do police dužine je 80-ak metara. Na polici smo se pričekali, razmijenili prve dojmove i pokušavali snimiti koju dobru fotografiju. Pritom je Berni izveo ekshibiciju s Teslinim fotoaparatom, zbog čega je Tesli skoro otpala kosa s glave. Nakon (pokušaja) slikanja Tesla je krenuo u previs dug 115 m. Desetak metara od police jamom su se počeli oriti krikovi uzbuđenja i oduševljenja (možda i laganog straha). Doživljaj spuštanja u tom golemom prostoru bio je nevjerojatan. Cijeli prostor je obasjan danjim svjetlom, uključujući i dno jame, te se tek tako može steći pravi dojam o njenim dimenzijama. Za ilustraciju, u taj prostor previsa bez problema bi stala cijela zagrebačka katedrala.

Kada smo sva trojica stigli na dno, malo smo se odmorili, prošetali (vjerujte, ima se što hodati) i fotografirali. Na dnu je temperatura samo nekoliko stupnjeva iznad ništice pa smo ubrzo počeli cupkati i grijati se. Tesla je prvi krenuo penjati van, a Ivo je raspremao. Kada smo krenuli nazad prema autu već je pao mrak. Uz nekoliko manjih gubljenja po terenu došli smo do auta, sretni i zadovoljni uspjelim terenom, ali i umorni. Vratili smo se u bazu, prespavali i u nedjelju krenuli prema Golubinjaku na kojem se održavala željezničareva speleološka škola.

Nakon projekcije dijapozitiva u Odsjeku se pojavilo zanimanje za posjet jami Mamet. Novi posjet dogovoren je za 25. travnja. Sudjelovali su Dalibor Jirkal - Dado, Martina Borovec-Maka, Josip Dadić, Stipe Tutiš, Robert Rosić - Ros, Bernard Bregar - Berni, Ruđer Novak, Domagoj, Danko Cvitković - Pješak, Fanka Kljaković Gašpić - Fani iz SO-a Željezničara te Dalibor Reš - Dado, Igor Seitz - Sejo i Zoran Perc iz SU-a Estavele. Stigli smo na vikendicu kasno u noći (ili bolje rečeno rano ujutro) te smo odlučili da sljedeći dan nećemo ići u Mamet već samo pogledati neku jamu na Jasenicama koju je Pješak posjetio prije nekoliko godina. Sljedeći dan su se

Danko Cvitković

Spuštanje u Mamet

u tu jamu spustili Dado, Josip i Stipe te su ustanovili da je jama puna minsko-eksplozivnih naprava, koje su bile dovoljan razlog da naglo izgubimo volju za daljnje istraživanje. Popodne smo se uputili prema Mametu te odlučili prespavati kod jame. Sljedeći dan (dakle u nedjelju) probudili smo se, za naše pojmove veoma rano (oko 8 sati), te nakon doručka i spremanja krenuli prema jami. Odlučili smo postaviti dvije linije užeta u previsu kako bi izlazak iz jame bio što brži. Prvi su ušli Dado i Berni kao postavljači, nakon njih Stipe, Josip, Pješak, Ruđer i Perc. Neki su na ulazu odustali od spuštanja iz osobnih razloga. Spuštanje je teklo bez zastoja i poteškoća. Nakon fotografiranja i razmjene dojмова na dnu, uslijedio je izlazak. Josip, koji je raspremao jamu, izašao je iz nje oko 17 sati te smo nakon toga ručali i krenuli kući. Svi su se složili u jednom: ovo je jedno od upečatljivijih iskustava u speleološkoj karijeri svih nas. Ako se bilo kome ukaže prilika za posjet ovom očaravajućem objektu, nemojte je propustiti, nećete požaliti!

Bernard Bregar, Marko Budić, Ivan Mišur

Dachstein-Mammuthöhle

Dvoje hrvatskih speleologa nastavilo je tradiciju božićno-novogodišnjeg istraživanja jamskog sustava Dachstein-Mammuthöhle. Inga Patarčić (SOŽ) i Luka Mudronja (SOV) predstavljali su hrvatsku speleologiju u austrijsko-švicarsko-hrvatskom speleološkom druženju i sudjelovali u istraživanju jednog od najudaljenijih dijelova jamskog sustava. Jamski sustav Dachstein-Mammuthöhle nalazi se na sjevernoj strani krškog masiva Dachsteina, u blizini omanjeg austrijskog gradića Obertrauna. Duljina sustava je preko 64 km (stanje u prosincu 2008.), a vertikalna razlika 1207 m.

U Obertraun smo stigli 28. prosinca 2008. u kasnim popodnevnim satima te se skijaškom žičarom digli do planinske kolibe Emmahütte, gdje smo se pozdravili s prijateljima i dogovorili plan za sljedeće dane. Prema planu ulazak u špilju bio je u jutro 29. prosinca. Ekipu su osim nas činili još dvojica austrijskih speleolo-

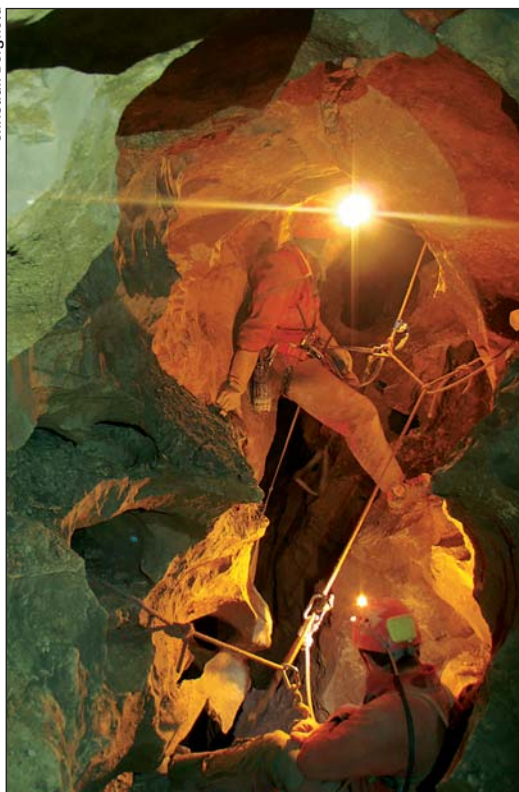
ga Lukas Plan i Christian Berghold. Mjesto gdje je trebalo nastaviti istraživanje nalazi se oko pet sati hoda od ulaza, u dijelu špilje koji se zove Wiener Labirinth. Prilično iscrpljeni dugotrajnim hodanjem, uglavnom uzbrdo, te prelaskom mnogobrojnih prečnica koje omogućuju kretanje širokim meandrima, stigli smo do mjesta gdje je trebalo nastaviti istraživanje tehničkim penjanjem dimnjaka na kraju meandra. Dogovor je bio da mi penjemo, a da Austrijanci nastave s topografskim snimanjem od posljednje poznate točke.

Penjanje je bilo u kršljivoj stijeni prekrivenoj debelim slojem blata, no ipak smo uspjeli nakon dosta truda doprijeti do police na kojoj smo se okrijepili dok smo čekali Austrijance. Odlučili smo se za nastavak penjanja dok ne potrošimo svu opremu koju imamo ili dok ne uđemo u nove perspektivne prostore. Nakon ukupno četrdeset metara ušli smo u meandar kojim je

Christian Berghold

Inga i Luka u podzemlju Dachsteina

Dio puta kroz špilju

moгуće laganije daljnje napredovanje, no ostali smo bez opreme pa smo se spustili natrag i ostavili fiksno uže za lagan budući pristup. Okrijepili smo se i ugrijali, nakon čega je uslijedio dugotrajan povratak, koji je bio ipak bio malo brži jer se teren uglavnom spuštao. U svanuće 30. prosinca izašli smo iz špilje i turno-skijama uputili se prema Emmahütte.

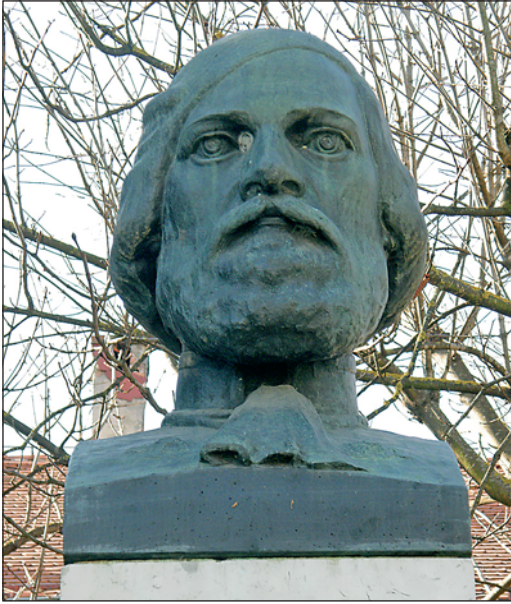
Uživali smo u ranome jutru te odmoru i toplini kolibe. Nakon kraćeg odmora, poslijepodne toga dana iskoristiti smo za skijanje na skijalištu na čijoj se srednjoj stanici žičare nalazi Emmahütte. U skijanju smo također uživali i na Silvestrovo, a Novu godinu dočekali smo u turistički uređenim dijelovima špilje Mammuthöhle, uz šampanjac i rakete te predivan vidik s tzv. Zapadnog ulaza u špilju. Odatle se vidjela cijela osvijetljena dolina i vatromet iz Obertrauna. Na samu Novu godinu pozdravili smo se s našim domaćinima, spustili se u dolinu i krenuli prema Schladmingu. Tu smo popodne skijali, a noć smo proveli u šatoru ispod mosta, uz debeli minus u zraku. Pri povratku u Hrvatsku posjetili smo Graz te se kasno popodne 2. siječnja 2009. vratili u Zagreb, bijel od snijega.

Inga Patarčić i Luka Mudronja

Posjet književnika Antuna Nemčića Postojnskoj špilji 1843. godine

Povod za pisanje o ovom posjetu bila je knjiga Trevera Shawa »Foreign Travellers in the Slovene Karst 1486. - 1900.«, tiskana 2008. u Ljubljani. U njoj se nalazi podatak da je hrvatski književnik Antun Nemčić posjetio Postojnsku špilju 1843. godine i o tom posjetu pisao 1845. Do toga je podatka T. Shaw došao na temelju referata, odnosno članka dr. Srečka Božičevića: »Postojnska špilja u hrvatskoj putopisnoj literaturi« objavljenog u Zborniku radova Međunarodnog simpozija povodom 170 godina Postojnske špilje tiskanom 1988. godine. Božičevićev članak pisan je engleskim jezikom, a uz njega je objavljen i hrvatski tekst Antuna Nemčića prenešen iz III. izdanja Nemčićeve druge knjige »Putopisnice« (Zagreb, 1942.). Zbog zanimljivosti Božičevićevog članka, a još više teksta Antuna Nemčića, u nastavku slijedi prijevod Božičevićeva članka i originalni tekst Antuna Nemčića iz 1845. godine. Božičević nije želio dati originalni hrvatski tekst svog članka, ali je dao pismeno dopuštenje da se tekst prevede, što sam učinio ja, Vla-

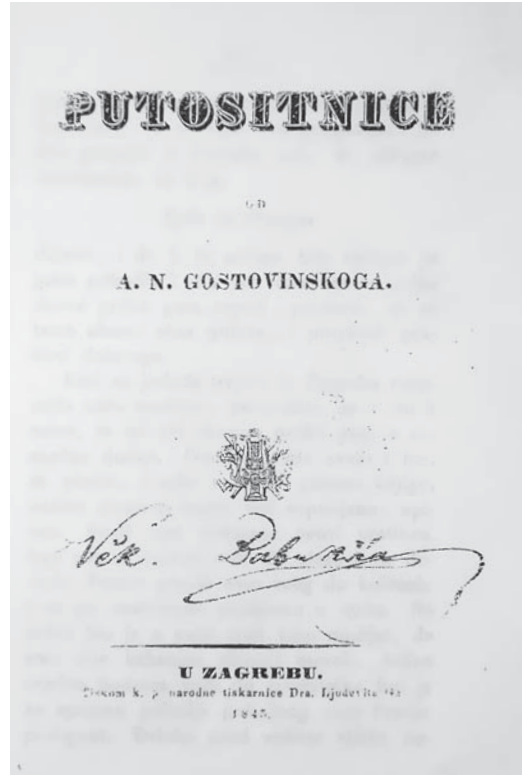
Spomenik Antunu Nemčiću na Nemčićevom trgu u Križevcima

do Božić. Uz ove tekstove priložene su i slike: portret Antuna Nemčića, prenešen iz Hrvatske enciklopedije (Zagreb, 2005, str. 626), spomenik u Nemčićevom parku i groblju u Križevcima snimljeni u jesen 2008. te izvadak iz knjige posjetilaca Postojnske špilje iz 1843. godine. Knjigu »Putopisnice« Antun Nemčić je potpisao kao »A. N. Gostovinski«, jer mu je pseudinim bio Gostovinski.

Vlado Božić

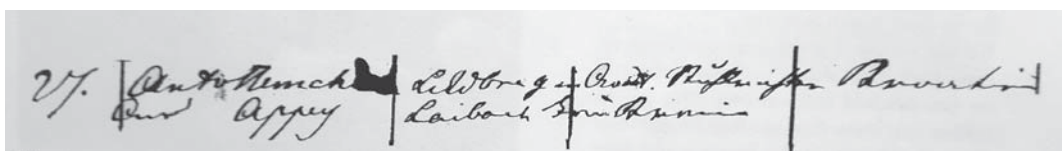
Postojnska špilja u hrvatskoj putopisnoj literaturi

Utisak stvoren ljepotom tame ovisi o osobnom bogatstvu duše. Prenošenjem tih utisaka na bjelinu papira dajemo dio svojih utisaka i drugima, napuštajući pisani trag sadašnjosti, trag postojanja i razumijevanja prirodne ljepote Postojnske špilje.

Putopisna literatura predstavlja samo mali dio sveukupne svjetske literature. Iako putopisna literatura pripada našoj prošlosti, osim jezičnih specifičnosti arhaičnog jezika ona ima i povijesnu vrijednost. Ta povijesna vrijednost očituje se u opisima detalja i opisima događaja kojih više nema i ne mogu se oživjeti. Opis prostora dopunjen je opisom događaja i kazne koji više ne postoje te dopunjen poznatim imenima iz tog vremena. S te točke gledišta opis hrvatskog književnika Antuna Nemčića vrijedan je posebne pažnje.

Njegova proza - »Putopisnice« - dopadljiva je, izvorna, impresionistička, svježa i duhovita. U jednom dijelu njegove knjige možemo pročitati: »Autor, čije ga srce opet i opet tjera u

Preslika Nemčićeva potpisa iz knjige posjetilaca Postojnske špilje od 27. ožujka 1843. (iz knjige T. Shawa)

On si nemogaše pomoći, niti su štogod naše Ljubljanke savjeti »Le sim, le sim Matjaš!« koristili. — Turati karuce, oli sjeđec na snegu spasenje čekati, — osim ove Appellate extra Dominium kerucah — drugog leka nebiaše. Mi dakle pritisnemo, i lokomotiv se gane. Naravno da je Matičekov »Bis dah eh ih o te ho!« mnogo pripomogo. Šta valjda u konjskom jeziku toliko znači, koliko latinski: Vires unitae agunt.

Dalje do Postojne, kamo dosta kasno doprėsno, nismo ništa više našli, šta bi ovdje naznačiti trebalo, osim sve dubljeg i dubljeg snega. A da se ni ovaj nije ukazao, nebi od nas za celo nitko žalio bio, najmanje pako ubogi bjelec, tretji veteran u redu, — komu je Matiček bjele kabanicu svedjer nemilostno bičem mlatio pod izlikom, da je siromah bjelec uređen.

U Postojni kod »Ugarske krune« sjeđila su za terpezom u obćinskoj sobi trojica gori, a trojica doli. Pervi su se Makovice igrali »huit, neuf, schlagel« drugi pozdrav odande nedodje. To su bili, kako mi se je činilo, Penates Adelsper-

genses. Druga trojica zabavljala su se s večerom. To su opet dva gradjanina i jedna gospođa iz Zagreba bili. Mi upitamo kjerčmaricu, da li je

Spila od Postojne

daleko, i da li bi možno bilo večeras ju jošte pohoditi? Na što nas ona u jedan dućan preko puta naputi, pridavši, da se tamo ulazna cėna polaže, i potrebiti pratioći dobivaju.

Kad su jeduća trojica iz Zagreba razumjela našu namėru, pridružiše se i oni k nama, te mi svi ukupno preko puta u naznačen dućan. Ovdje morade svaki i for. sr. platiti, i sebe u neku golemu knjigu, većom stranom imeni već napunjenu, upisati. Poslė toga dobiemo četiri pratioća, koji nas za četvrt sata do ulaza spile dovedu. Putem pėrtili smo sneg do kolėnah, i na pė smėrznuti unidjemo u spilu. Na sreću bio je u nutri zrak tako umiljat, da smo iste kabanice skinuti morali. Jedna uredna hodnica vodi do spomenika, koji je na spomen polazka pokojnog cara Franje podignut. Daleko pred sobom vidjeti ne-

mogosmo, nu osjćtjali smo ipak, da se spila sve većma i većma širi. Sad se otvori pred nami gigantićki jedan grozovito tamni podrum, preko kojega je narav pečinašti most sagradila. Mukli žamor, koji se je ovdje iz bezdna slušao, spominjao me je i nehotice na Silerovu »hėrpu iz Tartara.«

Čuj, kō žamor uzbunjena mora,
Kō jauk rėke kroz plitice hridah,
Steoje tamo muklo iz ponora
Razcviljeni Ah! — *)

Naši pratioći razidju se sa svojom po-svėtom po raznih stranah spile, i sad nam se u okolo polutamne kėršovite stėne ove oriaške spile ukazu. U dubokom jazu doli pod nami gėrmile su žamoreće vode podzemaljske rėke. To je jedan izmedju najčudnovatiib prizorah, koje sam dosada vidio. Tako su si morali nekada stari Gėrci svoj Kocyt predstavljati. — Ova rėka više miljah daleko pod zemljom teče, i kod Planine u jednom klanjcu na svėtlo izti-

*) Horch — wie Murneln des empürten Meeres,
Wie durch hohler Felsen Becken weint ein Bach,
Stöhnt dort dumpfig tief ein schweres, leeres
Qualerpresstes Ach! —

će. Na kraj spile preko mosta došavši vukli smo se jedan čas kroz nizak i stišnjen prohod do jedne dvorane, ili podzemaljskog hrama. Svodove i stėne, a po mestah isto dno ovih prohodah obložila je čudotvorna narav sa miliuni sėvajućih kamenćicah od kristala, koji se krese kao najkrasnii diamanti. Tko bi izbrojio sve one obsėne i varke, koje otajna narav kroz tisućolėtne svoje igre ovdje proizvede? Tamo ti se pred začudjenim okom snėžnobėli, na pė prozračni barjak sa crvenim obrubom širi; ovdje ti iz sėvajućeg dna proniče oriaška karviola, kakove još nijeđan vėrtlar neodgoji; tamo opet vidiš slanine tako smašne i frižke visėti, da te i nehotice oskomine obilaze; evo ovdje stoji zvono, ne samo gledė prilike posve obmamno, već i kad ga komadićem sige udariš, tako milozvučno, kō da najfinie mēdo zamni. — A gđe ostaje nebrojena množ stupovah, statuah i tisuće inih raznih prilikah, koje na oćigled kap za kapljom tvořea narav u drućtvu nebrojenih tisućolėtjah stvori? Zaista, kad čovėk na ovom mēstu boravi i pozornim okom motri, ka-

ko polagano kap za kapljom pada, i kad pomisli, da usleđ nezatnog ovog, nu dugoternog kapanja gigantičke ove prilike se tvore, tada stoperiv može o bezbrojenih tisućah onih lětah, koja već prodjoše, pojam zadobiti.

Mismo upravo do herpe »Barka Noemova« nazvane, doperli, kad umoren ženski spol na naše velikodušje apelirati začu. Da za nami ostanu s jednim pratiocem, i nas počekaju, dok se vratimo, od toga nije sèrčanost njihova niti čuti hotela. Šta je dakle ovdè započeti bilo, nego vratiti se natrag. Ta i Adam bi nešto u Paradizu dulje boravio bio, da nije ženu za družicu dobio.

Kod spomenute herpe »Barka Noemova« jest polag izvèstja pratioćah polovina puta. Dovde dodje i uđova Napoleona, gđe takodjer i svoje ime vlastitom rukom upisa. Na svih mēstih, koja veća u oči udaraju, usvedjerili su polaznici svoja imena. I našu Ljubljanku, koju je čitavim putem neka želja incognita trapila, izdade na ovom mēstu ženska taština. Nemogavša odolēt dražesti, polag spomenutog sjajnog

imena i svoje gledati, umoli me, da joj ime i prezime tamo upišem. Svakako će dulje paradirati, nego imena dviuh nesrētnih Varašćinacah, koji se jednom na komad viseće sige ubilježiše. Ovaj bo spomenik njihovog nekadašnjeg pribitja razori žalibog moja ruka. Tek kasnije opazih njihova imena, nu ođkinutu već jedanput sigo natrag prilēpiti nisam mog, — neka mi dakle moj Vandalizam oprost.

Na povratku posētili smo Ferdinandovu spil. Ova pokrajna spila stoperiv je prie malo godinah ođkrita. Ulazi se u nju vrlo tegotno. Medjutim napor polaznika obilato nagradjuje nebrojena množ stupovah, i drugi čudnovati tvori naravi, koji čovēka i nehotice na podzemaljsku onu vladu spominju, u koju Bulverov Kosem Kesamin Asmodeova učenika odvede. — Medju inimi ponēli smo sobom na spomen tananu i šuplju sigo, koja je posve prilēčila slami. Takova svuda pod svodovi visi kō ledeni mosur sa slamnate strēhe u zimsko doba.

Mi smo se u pō osme ure na put spre-

mili bili, a kad natrag dođosmo, bilo je već polak dvanaest, premda smo samo do polovine doperli bili. Naši pratioci pripovēdali su nam, da su prie nekoliko danah četiri Engleza u večer unišli, pa da su se tek zorom natrag vratili. — Na trojački ponedēljak čitava je ova spila razsvētljena, i tad se narod u pribitnosti inostranog množtva raznovērsto zabavlja. U napomenutoj dvorani je tad gudba i srēdotočje živahnosti.

Pod večerom premišljavao sam ona tri kartaša, koji su jošte sēdnicu dēržali. K ovim su se i dva dobrovoljca pridružila. Jedan izmedju ovih imo je nešto za Krajsku domovinu posve neobičnoga, najme jedan eksemplar bērkovah, kojim sličnih srēd Kečkemeta najti nebi bilo moguće. Ona brada u jermenskom klostru, ovi bērkovi, jedan nos, s kojim sam se u Gradcu pod Franjevom kapiom sastao, jedna kehla (guša), koju sam u Bruku na Muri vidio, i još nešto, što će čitatelj u tečaju ovih listovah naći, bila su u phisiognomičkom obziru četiri neprispodobljiva memoranda.

U Postojni*) kod »ugarske krune« visi na stēni tariffa za goste. Šteta što ova za žep putnika blagotvorna uredba nije takodjer u Ljubljani u običaju. Osobito dobro bi bilo to u onoj gostionici, odakle kuriera izilazi.

Put od Postojne do Ljubljane.

Zor je, zdramai se zdvigajte,
Bērse konje napajajte,
Jih sedljajte, obdržajate,
Hod'mo v zidano Ljubljano.
Tērdno, v'soko in prostrano.

Raibar (nar. pēm.)

Ranim jutrom, jedva što izidjemo s dvorišta na cestu, ugreznemo opet u snēgu. Četiri konja predprege, i naša tri jedva su uzmgli nas i našu razškrabanu kočiu na kraj mēsta dovući, gđe je snēg po nešto već razmeten bio. Čim mi dalje, tim i snēga manje, dok ga napokon kod Vērhnika (Ober-Laibach) sasvim nestade. Od Planice do Vērhnika vozili smo se s malom iznimkom svedjer niže i niže, a odavle do Ljubljane u prostranom prodolu, koi je,

*) Postojna znači u krajskom narēčju toliko, koliko orao, ođtuđ nēmački Adelsperg ili Adlersberg.

Spomenik Antunu Nemčiću na križevačkom groblju

svijet... proputovao je sjevernu Italiju, Sloveniju, Srem i Srbiju, i dao zanimljive opise Grobničkog polja, Rijeke, Trsta, Venecije, Padove, Verone i drugih gradova«. Njegov dar opažanja je velik, njegov humor jak, a zabilježio je i neke događaje anegdotskog karaktera. Njegovo opravdanje putovanja očuvalo je neke od atraktivnosti do danas.

Antun Nemčić živio je razmjerno kratko vrijeme, od 1816. do 1849. – samo 33 godine, ali je u tom kratkom životu postao slavan pjesnik, romanopisac, dramaturg i putopisac. Bio je oduševljen nacionalnim Ilirskim pokretom,

suradivao je u Gajevim novinama, bio ugledan sudac u to vrijeme i zastupnik u Skupštini.

U svom djelu »Putopisnice«, knjiga 2, može se pročitati opis posjete Postojnskoj špilji pod naslovom »Spila od Postojne«. Njegov posjet Postojnskoj špilji, opisan ovdje, ostvaren je vjerovatno 1844., dakle prije 144 godine.

Opis podzemnih pojedinosti pun je alegorijskih usporedbi, a u opisu dugotrajnog stvaranja »stupova, kipova i tisuće drugih stvari« spominju se nazivi kakvi se koriste i u današnjim opisima.

Iako u njegovom opisu ima mnogo arhaičkih riječi i germanizama s mističnim usporedbama, tekst je razumljiv i jasan. U punoj mjeri njegov je opis nemčićevski duhovit, s osjećajem za anegdote i humor.

Iz njegova izvornog opisa želim, s današnje vremenske udaljenosti, istaknuti sljedeće:

- put i vrijeme njegova dolaska u Postojnu
- opis gostionice i posjetitelja »Mađarske krune« u Postojni
- cijenu ulaznice
- četiri vodiča
- poznavanje podzemne veze između Pivke i Planinske jame
- opis sigastih ukrasa u špilji
- kaznu za pisanje po sigi i lomljenje sige
- trajanje posjeta
- posjet obližnjoj špilji »Franz Ferdinand«
- proslavu godišnjice u špilji.

Srećko Božičević

(Više o Trevoru Shawu, njegovoj knjizi i posjeti Antuna Nemčića Postojnskoj špilji vidi u Osvrtima na publikacije u ovom broju časopisa).

Postojnska jama in Croatian Travel-records

In the work of croatian writer Antun Nemčić (1816 - 1849) titled Bits from the voyage in the second volume interesting description of his voyage across Slovenia and northern Italy is found. In a part of his text The Postojna cavern, he describes his arrival to local pub At Hungarian Crown and the visit of the cave with local guides. From his description, it is possible to see the way caves were visited at the time, the behaviour of the visitors and Nemčić's own impressions of the cave.